

Wat vraagt de Omgevingswet van overheden op ICT-gebied?

RUIMTELIJKE INFORMATIE MOET BREDER WORDEN GEDEELD

ICT in perspectief

M&I/Partners/

adviseurs voor management en informatie

Bij de invoering van de nieuwe Omgevingswet is digitale informatievoorziening cruciaal voor succes. Als overheidsorganisatie kan je daarin nu al voorbereidend werk doen.

Dat waren de belangrijkste conclusies van een discussiebijeenkomst bij M&I/Partners in Zeist. Vertegenwoordigers van gemeenten en veiligheidsregio's gingen met elkaar in gesprek over de nieuwe wet.

Miriam de Best

senior adviseur

miriam.de.best@mxi.nl

of bel haar direct op

06 12 22 80 84.

De plannen voor de nieuwe Omgevingswet worden in brede kring ervaren als een stap vooruit. Dat zei Miriam de Best van M&I/Partners tijdens de aftrap van de discussiebijeenkomst. De huidige wetgeving is divers en onoverzichtelijk. ‘Burgers en bedrijven weten niet waar ze aan toe zijn, en ambtenaren eigenlijk evenmin. Wie een initiatief wil ontplooiën in de fysieke leefomgeving, heeft te maken met verschillende loketten, en dat kost tijd en energie. Dat levert alleen maar ergernis op.’

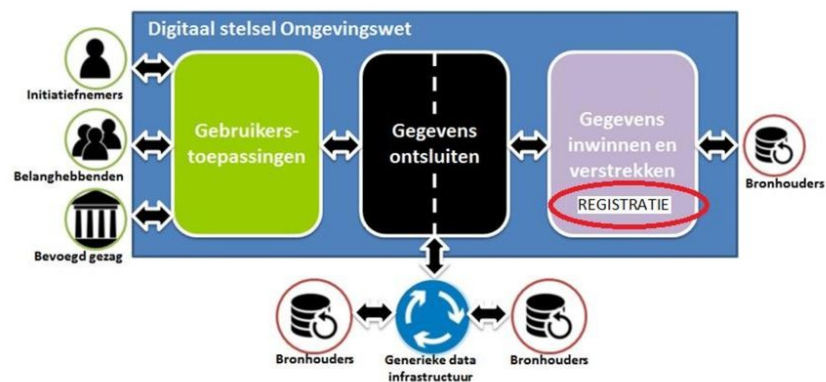
De nieuwe Omgevingswet, die medio 2019 wordt ingevoerd, gaat hieraan naar verwachting een einde maken. ‘De invulling van de leefomgeving en de realisatie van ruimtelijke projecten kan eenvoudiger, sneller en flexibeler worden. Ruimtelijke informatie wordt breder gedeeld. Dat betekent dat alle betrokkenen – dus vertegenwoordigers van overheid, burgers én bedrijven – toegang krijgen tot alle relevante informatie, in termen van regels en beperkingen. En uiteraard moet die informatie juist zijn, want het is de basis van allerlei besluiten en plannen. Je moet op de kwaliteit van de informatie kunnen vertrouwen. Die opdracht is duidelijk.’

Af van papier

Dit is een hele veranderopgave voor de betrokken overheden, vulde Miriams collega Barry Woudenbergh aan. Goede informatievoorziening is een randvoorwaarde voor het slagen van deze opgave, zonder dat maak je geen kans, vervolgde hij.

‘We moeten af van papier, dat nog veel meer wordt gebruikt dan je zou denken, en van de zogeheten IT-silo’s, systemen die niet kunnen communiceren met andere ketensystemen. We gaan toe naar een open informatievoorziening via het DSO, het Digitaal Stelsel Omgevingswet. Via het DSP kunnen overheden en belanghebbenden zowel op een kaart als in tekst zien wat kan en mag in de fysieke leefomgeving.’

Voor uitwisseling van informatie via e-mail, Dropbox en WeTransfer, zoals nu nog volop gebeurt, is straks geen plaats meer, vervolgde Barry. ‘Geen gesleep met bestanden meer. Dat weten we al zeker. Maar in veel andere opzichten is het domein nog volop in beweging. Het is dus zaak aangehaakt te blijven bij de actuele ontwikkelingen.’

Adviseur in plaats van controleur

Met dat doel – aangehaakt blijven – waren vertegenwoordigers van diverse gemeenten en veiligheidsregio's naar het kantoor van M&I/Partners in Zeist gekomen. De bijeenkomst werd georganiseerd samen met Enable-U, een integratiespecialist die zorgt voor slimme koppelingen en goed beveiligde digitale informatiestromen. Doel was het uitwisselen van kennis en ervaring en het bieden van meer inzicht. Op die manier kunnen aanwezigen van elkaar leren en zich voorbereiden op de veranderende informatievoorziening.

Veel van de aanwezigen bleken hun data al te hebben gedigitaliseerd, maar dat wil niet zeggen dat deze zomaar uit te lezen of uitwisselbaar zijn. Hoe ga je bijvoorbeeld om met pdf's? Wat te doen met de grote hoeveelheid ongestructureerde data? Hoe zorg je ervoor dat iedereen dezelfde taal spreekt en een gelijke interpretatie heeft van wat je deelt? Dergelijke vragen staken overal de kop op. De gemeenten krijgen daarbij een nieuwe rol, was de teneur van de bijeenkomst. De gemeente als adviseur dus, in plaats van als controleur.

Nieuwe standaarden

Ruud Koreman van Enable-U zette vervolgens uiteen dat de introductie van het DSO onder meer gevolgen heeft voor de gebruikte standaarden. 'Oude overheidsstandaarden, zoals StUF, voldoen niet langer. Nieuwe standaarden komen ervoor in de plaats.

De huidige koppelvlakken zijn niet toereikend voor de benodigde uitwisseling. Het DSO komt eraan, maar we weten al dat dit in 2019 nog niet volledig operationeel zal zijn. We gaan dus een aantal jaren tegemoet waarin we in een hybride situatie moeten werken. De kunst is natuurlijk om dan toch aan de noodzakelijke kwaliteitseisen te voldoen.'

In zo'n hybride situatie is het belangrijk dat je je partners kent. Hieronder vallen ook collega's van bedrijven waaraan gemeentelijke diensten zijn uitbesteed. De vraag is wat je voor elkaar kunt betekenen en welke informatie straks nodig is om samen te werken. Met die vraag kun je nu al om de tafel. Naast de informatie die straks in het DSO rondgaat, is er nog veel meer uit te wisselen. Denk aan het op elkaar leggen van datalagen en het vergelijken van bestanden om zo samen tot verbeterde informatiekwaliteit te komen.

Lastige leveranciers

Een ingewikkelde kwestie, zo blijkt tijdens de discussie, is het optreden van de ICT-leveranciers. Zij kunnen nogal vasthoudend zijn bij het aanprijzen van nieuwe systemen, waarvan nog lang niet duidelijk is wat ze precies opleveren, en zelfs of ze eigenlijk wel nodig zijn. Niet te snel handelen, was hierbij het advies. 'Je wilt niet vast komen te zitten aan een oplossing die niet optimaal blijkt te zijn. Eerst inventariseren en een open gesprek aangaan met je leverancier over hoe zij gaan inspringen op het DSO en hoe zij de uitvoering gaan ondersteunen. Alle vragen stellen die je wilt, en goed luisteren naar de antwoorden. En voorlopig nog geen handtekening zetten onder een contract.'

Van wantrouwen naar vertrouwen

De Omgevingswet moet ook organisatorisch worden voorbereid, zo wordt duidelijk. De aanwezige gemeenten zijn daar al druk mee bezig, en zij geven aan dat er het nodige bij komt kijken. Niet alleen op ICT-gebied, maar ook juridisch en wat betreft HRM. Cultuurverandering is hierbij het trefwoord. Afdelingen moeten gaan samenwerken en minder regelgericht worden. De Omgevingswet wil een omslag faciliteren van wantrouwen naar vertrouwen, van 'nee, tenzij' naar 'ja, mits'. Toetsing vooraf maakt plaats voor toetsing achteraf, en dat blijkt voor de gemiddelde overheidsorganisatie nog niet zo makkelijk. 'Gelukkig hebben we nog een paar jaar de tijd,' verzucht een van de aanwezigen.

De Omgevingswet wil een omslag faciliteren van wantrouwen naar vertrouwen, van 'nee, tenzij' naar 'ja, mits'. Toetsing vooraf maakt plaats voor toetsing achteraf.

De politiek

Bepalend is ook hoe de politiek met de kwestie omgaat. Wat voor gemeente wil je zijn? Die vraag staat centraal. Hoe ver wil je je burgers tegemoet komen, hoe open en toegankelijk wil je zijn? En – niet onbelangrijk – wat hangt daar voor prijskaartje aan? Een enkele gemeente heeft al extra geld gekregen. Het gaat daarbij om tamelijk grote bedragen, stellen de aanwezigen vast. Al gauw in de orde van grootte van enkele tientjes per inwoner en daar is de aansluiting op de informatiehuizen nog niet in meegenomen. Wat bij dit alles helpt, is dat op veel plekken het strakke kosten-batendenken op het vlak de informatievoorziening wordt losgelaten. Het is een illusie om te verwachten dat de invoering van ict in het kader van de Omgevingswet geld oplevert. Als er dan toch een business case wordt opgesteld, dan moet dat een maatschappelijke business case zijn. 'De samenleving heeft de aanpassingen immers nodig. De samenleving wil in het geval van de nieuwe Omgevingswet dat er veel informatie van goede kwaliteit eenvoudig verkrijgbaar is. Uiteraard moet je daarbij op de kosten letten, maar het gaat om een maatschappelijk doel en dat daar op de korte termijn kosten aan verbonden zijn, is niet meer dan logisch.'

Om een en ander soepel te laten verlopen, is het aan te bevelen de leden van de gemeenteraad zo nauw mogelijk bij het proces te betrekken. 'We gaan anders werken, van dossiers kluiven naar transparant en dienstbaar zijn. Zorg dus dat je zoveel mogelijk mensen meekrijgt. Ook de raadsleden.'

'We gaan anders werken, van dossiers kluiven naar transparant en dienstbaar zijn. Zorg dus dat je zoveel mogelijk mensen meekrijgt. Ook de raadsleden.'

De belangrijke rol van veiligheidregio's

De veiligheidsregio's, zo wordt tijdens de bijeenkomst eveneens duidelijk, zoeken wat de Omgevingswet betreft nog naar hun rol, ook tijdens de ontwikkeling van het DSO. De behoeften en belangen van belangrijke ketenpartners in het ruimtelijke domein, zoals omgevingsdiensten en veiligheidsregio's, zijn nog ondervertegenwoordigd in de ontwikkeling van het DSO en nadenken over de processen. Veiligheid is onderdeel van de Omgevingswet en veiligheidsregio's kunnen door gemeenten meer betrokken worden bij de voorbereiding en implementatie van de Omgevingswet. Aan de andere kant geeft de nieuwe wet aan veiligheidsregio's de noodzakelijke impuls om de 'beweging naar de voorkant' binnen risicobeheersing écht te maken.

Veiligheidsregio's zijn in het voordeel met integraal werken; ze doen het al. Nu al werken ze met meerdere bestanden en aanlevering van bronhouders, in de hybride situatie en straks met de informatiehuizen kunnen zij de partner zijn die bijvoorbeeld terugmeldingen kan doen over de situatie in de leefomgeving. Met een schat aan (open) data kunnen zij ook heel gebiedsgericht adviseren bij visievorming en bestemmingsplannen.

3000 veranderingen

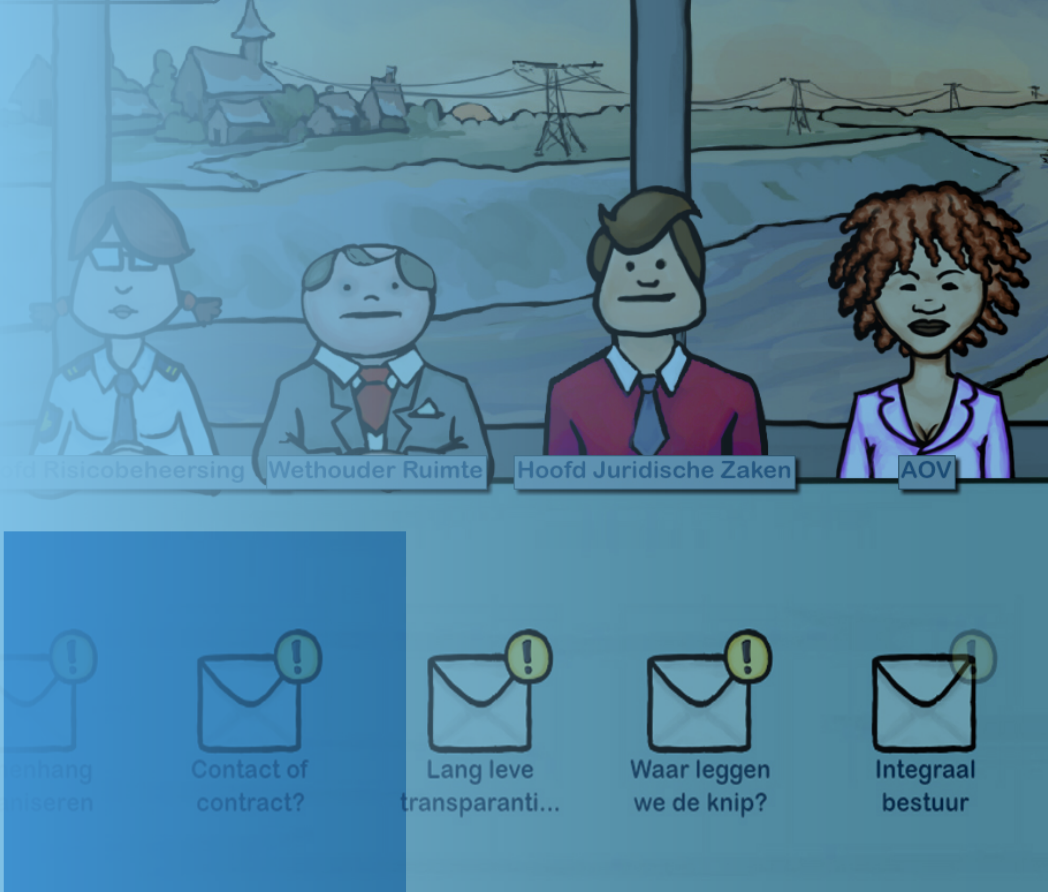
Tijdens de discussie kwamen nog tal van andere onderwerpen aan bod. Over de gemiddelde leeftijd van gemeenteambtenaren bijvoorbeeld – tegen de 50 – en de mate waarin zij digitaal vaardig zijn. Gezien het gebruik van Facebook en andere social media, waren daar weinig zorgen over. Ook kwam de kwestie aan de orde op welk niveau de verantwoordelijkheid over de uitvoering van de nieuwe Omgevingswet moet worden belegd. Zo hoog mogelijk, was de communis opinio, bij voorkeur bij de gemeentesecretaris.

'We zijn al behoorlijk goed in staat om goede informatie te leveren,' stelt een van de aanwezigen dan ook vast. 'En daar mogen we best trots op zijn'

Daarnaast bleek dat nu al nauwkeurig in de gaten wordt gehouden wat er op ruimtelijk gebied allemaal binnen de gemeentegrenzen gebeurt. Camera's in vliegtuigjes en drones houden dat allemaal zorgvuldig bij. In een gemeente met zo'n 150.000 inwoners blijken er jaarlijks een kleine 3000 niet-gemelde aanpassingen te zijn in de bebouwde omgeving.

'We zijn al behoorlijk goed in staat om goede informatie te leveren,' stelt een van de aanwezigen dan ook vast. 'En daar mogen we best trots op zijn. Maar het kan altijd beter, en ik verwacht dat de nieuwe Omgevingswet daaraan een belangrijke bijdrage zal leveren. Dat vraagt het nodige van onze organisatie, maar het is ook spannend om de uitdaging aan te gaan. Ikzelf zie er in elk geval naar uit.'

Aan de hand van acht cases wordt u met uw team uitgedaagd weloverwogen besluiten te nemen over onderwerpen als integraal werken, gelijke informatiepositie, transparantie, ketensamenwerking en leiderschap. De game vormt een leuke en efficiënte manier om de dialoog aan te gaan, stappen in de veranderopgave te zetten en is in één ochtend te spelen. Tijdens de game wordt u bijgestaan door verschillende adviseurs, zoals een hoofd ICT, gemeentesecretaris of een beleidsmedewerker ruimtelijke ordening en OOV. Het online spel vormt het vertrekpunt van een gezamenlijke (offline) discussie over deze onderwerpen. Met de dilemmagame kunt u bewuste keuzes maken over de (digitale) voorbereiding voor de komst van de Omgevingswet.

RESULTAAT

Deze game geeft inzicht en vertrouwen bij de voorbereiding op de invoering van de omgevingswet. Voor een optimaal resultaat speelt u deze game samen met de beleidsmaker, informatieadviseur en vergunningverlener. Samen maakt u bewuste keuzes over gewenste werkwijzen en digitalisering.

MEER WETEN?

Wilt u meer weten, een demonstratie of bent u geïnteresseerd de 'Dilemmagame Omgevingswet voor Gemeenten' in uw organisatie te spelen? Neem dan contact op met Miriam: miriam.de.best@mxi.nl of bel haar direct op 06 12 22 80 84.

“ VERBINDING DOOR SERIOUS GAMING ”

Bereid u eenvoudig voor op de nieuwe Omgevingswet met de dilemmagame Omgevingswet voor Gemeenten van M&I/Partners. Bij de invoering van de nieuwe Omgevingswet is digitale informatievoorziening cruciaal voor succes. Trek lering uit de decentralisaties en kom in actie!

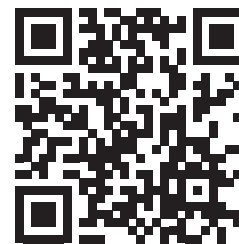

De Omgevingswet en het Digitaal Stelsel Omgevingswet komen eraan. Dit betekent een meer integraal omgevingsrecht dat nieuwe instrumenten, andere werkwijzen, andere samenwerking met ketenpartners en dus ook een andere informatievoorziening met zich mee brengt.

Wij schetsen vier maatregelen om u voor te bereiden op de Omgevingswet. Met deze maatregelen krijgt u een beter beeld over de impact van de Omgevingswet op uw organisatie, maar vooral ook op wat er nu al kan en welke veranderingen uw organisatie het beste met prioriteit door kan voeren. Hiervoor hoeft u de precieze planning en de gedetailleerde uitwerking van het Digitaal Stelsel Omgevingswet niet af te wachten.

Trek lering uit de drie decentralisaties en wacht niet; kom in actie!

VOORBEREID OP DE OMGEVINGSWET VIER NO REGRET MAATREGELEN

DOWNLOAD

hier onze whitepaper 'Voorbereid op de Omgevingswet: vier no-regret maatregelen' op Binnenlands Bestuur.

Of scan de QR-code.

OVER M&I/PARTNERS

M&I/Partners is een onafhankelijk adviesbureau met ruim 30 jaar ervaring. We zijn ruim 90 professionals sterk, waarvan meer dan 70 in eigen dienst.

M&I/Partners begeleidt, adviseert en helpt u bij het ontwikkelen van concrete resultaten voor haar klanten bij projecten op het snijvlak van management en ICT. Wij kiezen daarin voor opdrachten met maatschappelijke meerwaarde voor de publieke en semi-publieke sector.

M&I/PARTNERS

Sparrenheuvel 32
3708 JE Zeist
T (030) 2 270 500
info@mxi.nl
www.mxi.nl